

Als Wolvega slaapt

Ben Koster

Als Wolvega slaapt

*Negen positieve verbindende
optimistische verhalen*

© 2021 Ben Koster

Alle rechten voorbehouden

Uitgave: D&W / Brave New Books

Personen en gebeurtenissen in dit boek komen voort uit
de verbeelding van de auteur of zijn geplaatst in een
fictieve context

ISBN 9789464186819

NUR 303

als-woltega-slaapt@outlook.com

Inhoud

Als Wolvega slaapt	7
Baardmans Variaties	31
Daar wandelt hij in de regen	37
Le Bazooka	50
Kerstmis in Sobibor	79
Fijne vrienden	95
Romy's tuin	101
12 uur in Durango	107
Het lichaam van Christus	116

Als Wolvega slaapt

Een

Luut slaat een vlieg weg uit zijn lange piekharen, terwijl hij met zijn andere hand de laatste van de acht bol-schroeven losdraait. Dan klapt hij het deksel van de mahoniehouten kist open: ‘Haai haai, heit!’

Hij staat voorovergebogen in het geopende graf en het zweet loopt van zijn voorhoofd. Het is al oktober, maar het lijkt wel hoogzomer. Nog in het pikkedonker begon hij met graven, om vroege bezoekers van het kerkhof voor te zijn. Het moet nu gebeuren, want deze week wordt de dekplaat op het graf gelegd en dat maakt zijn klus een stuk lastiger. Maar dit valt nogal mee.

Luut kijkt naar zijn vader, die daar ligt, in zijn beste kleren, ingepakt in gewatteerde witte glansstof. Nou ja, voorheen wit. De stof zit vol grijze en bruinige vlekken, van het lijkvocht natuurlijk. Zijn vaders ingevallen kop-

pie ligt iets scheefgezakt op het smoezelige kussen. Hij lijkt wel gekrompen.

‘Ja ja, daar ben ik eindelijk, heit. Je dacht vast: waar blijft-ie nou? Tja, ik was bij de zusters en de broeders. Dat zal Fedde je wel verteld hebben. Maar vorige week mocht ik naar huis en hier ben ik dan.

Man, wat zie je eruit. Je bent geen heilige, heit, want dan was je lijf nog wel netjes intact. Dat hoor je tenminste wel eens over heiligen; dat hun lichaam niet verteert. Ik heb gelezen dat na je dood de lichaamsbacteriën zich tegen het dode weefsel keren en er een complete rotzooi van maken. Je darmbacteriën vooral. Dus jij kunt er ook niks aan doen. Maar oké dan, we gaan. Ik heb de auto bij me. Het is maar een klein eindje. Ik heb het allemaal uitgedokterd.’

Luut kijkt om zich heen, om zeker te weten dat het kerkhof nog steeds verlaten is. De eerste zonnestralen vallen al op de zerken en de flarden ochtendmist trekken op, maar het zicht blijft nog wat vagelijk.

Hij buigt hij zich voorover en grijpt zijn vaders jas met beide handen bij de schouders vast. Daarbinnen lijkt het wat te borrelen en te schuiven. Zijn vingers krijgen weinig grip op de dikke laag stof.

‘Hebben ze je je overjas aangetrokken? Dat slaat dus nergens op, heit. Uit dat ding. O, ik snap ’m al, van de winter was het natuurlijk koud. Dus dachten ze: we doen ’m zijn warme jas aan. Kom op, weg ermee. En dat colbertje kan ook uit, daar is het veel te warm voor. Een enkel shirt is zat. Hé, wat is dit? Je pacemaker loopt nog man! Schitterende techniek! Doet je mobieltje het ook nog? Ik heb je honderd keer gebeld, maar ik kreeg steeds je voicemail. En na een poosje alleen nog een dooie lijn. En terugbellen ho maar. Waar is dat ding? Heb je ’m nog, of hebben ze ’m afgepakt?’

Man, wat zie je eruit. Hebben ze je niet geschoren? Die stoppels, echt, da's geen five-o'clock-shadow meer, heit. En dan die rare plekken op je huid. Alsof het kwaad eruit komt. Je neemt je medicijnen toch wel? Dat moet hoor! Zonder medicatie zijn we nergens. Jij niet en ik niet. Nee, zuster, ik vergeet mijn pillen niet zuster, echt niet broeder.

Kom, ik lift je op en dan zet ik je in je rolstoel. Ja, die heb ik meegenomen. Heel handig, want die hadden ze in mijn huis gezet. Net als een boel andere spullen van je. Daar wisten Fedde en de rest zeker geen raad mee en die dachten natuurlijk: Luut komt voorlopig toch niet huis, die zit lekker opgeborgen in die kliniek, dus we gebruiken zijn huis maar even als opslagplaats voor vaders ouwe troep. En bedankt daarvoor. Nou, daar gaat-ie. Even niet tegenwerken graag.'

Luut grijpt zijn vaders shirt bij de schouders vast en zet hem rechtop in de kist, zo rechtop mogelijk. Ineens beseft hij dat hij bovenop de kist van zijn moeder staat, die helemaal onderin het graf ligt. Hij bijt op zijn hand van schrik. Dan maakt hij zich zo licht als hij kan en klimt uit de kuil. Eenmaal op de rand prijst hij zich gelukkig dat hij niet door de vast en zeker halfvergane kist is heengezakt. Zoveel geluk heeft hij doorgaans niet, maar het lot is hem vandaag eens goedgezind. En terecht.

Knielend reikt Luut in de kuil en trekt zijn vader aan diens kraag het graf uit. De overhemdstof scheurt, maar niet helemaal af.

'Wat een vertoning, heit, wat een vertoning. Goed dat niemand ons ziet. Nou, kom op, in die rolstoel graag. Weet je wat, we nemen je jas lekker mee. Daar kun je mooi op zitten. Laat dat colbert maar hier. Heb je niet meer nodig.'

Luut vouwt zijn vaders jas op en legt 'm als zitkussen in de rolstoel. Vervolgens pakt hij zijn vader van achter onder de oksels en sleept hem in de rolstoel. Het lichaam voelt zompig aan, door de dunne stof heen.

‘Blijf even rechtop zitten, heit. Werk even mee. Ik doe dit voor jou hoor.’ Hij kijkt zijn vader aan, maar die heeft de ogen dicht. Min of meer. En zijn hoofd knikt opzij, waarbij een sliert haar voor zijn gezicht valt. Zijn vader kamde zijn lange lokken vanaf de zijkant altijd over zijn kale knar. Als het waaide gaf dat een woeste en clowneske aanblik, want dan wapperden die slierten alle kanten op. Luuts haar wordt bovenop zijn hoofd ook al onheilspellend dun, maar kaal is hij nog niet. Hij draagt zijn haar meestal in een staart en soms lekker los. Zoals nu. Vader en zoon.

Hij zet zijn vader recht in de rolstoel en vouwt de uithangende slippen van de opgevouwen jas onder zijn vaders zitvlak naar binnen.

‘Wat voel ik nou? Je bent doorweekt man. Je hele onderkant is drijfnat. En wat is dit? Een luier? Je hebt een luier om! Een héle dikke nog wel. Ja, wat wil je, die heb je al meer dan een half jaar om, logisch dat-ie vol zit. Ha! Is-ie nog van het verpleeghuis soms? Of hebben ze je niet netjes afgelegd? Geeneens een kurk in je kont? Dat kon er zeker niet af, want schraalhans is keukenmeester tegenwoordig in die verzorgingshuizen. Ze hebben je toch wel gewassen hè? Ik weet het nog zo net niet. Je riekt een uur in de wind. Maar dat is straks voorbij. Dat komt ook goed. Vertrouw maar op Luut.’

Luut kijkt in de kuil en zegt zachtjes ‘Dag mem.’ Dan gooit hij het graf weer dicht, fatsoeneert de rulle aarde en neemt de schep onder zijn arm. In de vroege zonnestralen van de zondag duwt hij zijn vader in de rolstoel over het platgetrapte schelpenpaadje richting parkeer-

plaats, waar zijn auto staat. Hij kijkt naar het kapelletje, met het grote, witte kruisbeeld.

Daar vlakbij is het graf van zijn broertjes, Luutje en Durkje, die allebei maar een paar maanden leefden. Hij weerstaat de neiging er even te gaan kijken en duwt de rolstoel de scherpe hoek om langs de heg en terug naar de poort van het kerkhof. De wielen van de rolstoel kraken zachtjes op het pad.

Luut ziet zijn oude lagere school, aan de andere kant van de sloot. Een vloot aan onrustbarende herinneringen komt aanzeilen, maar het lukt hem die tijdig weer terug te sturen. Hij trekt het ijzeren hek open en rijdt de rolstoel de parkeerplaats op.

De achterbank heeft hij opgeklapt, om een ruime bagageruimte te hebben. Die heeft hij netjes afgedekt met een roodblauwe plaid. Hij tilt zijn vader met jas en al uit de rolstoel, veel weegt-ie niet meer, en legt hem voorzichtig in de kofferbak, een beetje op z'n zij. Hij klapt de rolstoel in en schuift 'm achter de voorstoelen.

Luut voelt nog even aan het vlaggetje, dat hij speciaal voor de gelegenheid aan de antenne heeft geknutseld. Een strakke vaderlandse driekleur. Die zit nog stevig vast. Een paar dagen geleden maakte hij een proefrit, compleet met vlag en open kofferbak. Een paar buren keken vreemd op, maar dat was hij wel gewend. Maling daaraan. Nee, deze operatie is goed voorbereid. Het is even een gedoe, maar het moet gebeuren. Zijn vader heeft er recht op.

Twee

Luut rijdt zijn auto in een wijde bocht de parkeerplaats af, pakt het weggetje tussen de kerk en het parochie-

huis, en draait linksaf de weg op. Het is een korte rit naar het kanaal, bij de werven. Langzaam en plechtig, en met open achterklep, rijdt hij langs het oude treinstation, de benzinepomp en over het industrieterrein. Geen mens te zien. Wolvega is in diepe rust.

Hij parkeert aan het einde van de straat, bij het kanaal, tegenover de scheepswerf. Er liggen twee boten langs de kant, maar alles ziet er compleet verlaten uit. Hij schuift een raampje half open, zet de motor uit en draait zich om naar zijn vader. Want Luut heeft eigenlijk nog wel iets op zijn lever. Hij begint voorzichtig. Rustig aan maar.

‘Ik hoorde allemaal rare dingen, heit. Dat je door de straten zwierf en de weg kwijt was. Niet weten waar je bent, dat is eng. De verwarring die je voelt. Helemaal toen ze je uit huis haalde en je in dat verzorgingstehuis opsloten. Dat was geen pretje, dat snap ik heel goed. Maar wie begrijpt jou nog meer? Ik weet het niet. Het zijn allemaal uitslovers en egoïsten. Behalve Fedde dan, dat is een fijne vent. Maar je weet hoe ik over de rest denk. Je weet ook hoe ze over mij denken. Zeker na het mislukte Amerika-avontuur.

Ik dacht dat het goed zat, dat het me een hoop geld zou opleveren waarmee ik prettig naar huis kon komen. En in het begin ging het ook lekker. Maar ik wist echt niet wat er in die koekjes zat. Ik dacht dat het geraspte kokos was. Heus waar. Het heeft me uiteindelijk bakken met geld gekost. En zowat twee jaar in de cel. Dat was een hel, pa, een bloody hell. En al die tijd hoorde ik niks van jou. Nog geen telefoontje of briefje. Hoe kan dat nou?

Had me nou maar een beetje gesteund voordat ik naar Amerika ging, zoals ik je vroeg. Geen gift, maar een lening, desnoods een soort voorschot op mijn erf-

deel, hoe je het noemen wilt. Ik vond het vreselijk dat je geen antwoord gaf en me gewoon liet barsten. Daardoor ging ik bijna platzak naar Amerika, waardoor ik die deal wel moest aannemen.

Toen alles uit de hand liep, toen voelde ik me superschuldig. Ik wist dat ik een loser was. En ik had ook nog geprobeerd jou erbij te betrekken, door te vragen om mijn erfdeel. Toen snapte ik dat je daar niks voor voelde en mijn gesmeek compleet negeerde. Ik was jouw vertrouwen en jouw geld totaal niet waard.

Toen ik terugkwam gaf Fedde mij een baantje in de zaak. Hij was altijd mijn favoriete broer. De oudste, de verstandigste. En voor mij altijd de beste. Ik was hem enorm dankbaar voor die baan, heit. Hij gaf me een tweede kans, jij niet. Jij was er vast en zeker op tegen. Maar Fedde hield voet bij stuk en hielp zijn jongste broertje. Hij gaf me een kans op een herstart, die ik daarna helemaal zelf heb verkloot. Kreeg jij wéér gelijk, heit.

Want eenmaal terug uit Amerika was alles anders. Mensen keken naar me alsof ik gek was. Misschien was ik dat ook wel, een beetje. Ik was in de war. En ik ging steeds meer aan de pimpel. Jij lustte 'm zelf toch ook? Zeker toen moeder er niet meer was. Die ouwe jenever van je. Ach, we hebben allemaal onze eigen sores.

Ik had heus niet de bedoeling om die buurman op z'n kop te slaan met die hamer, echt niet. Ik ben een vrede-lievend mens, dat weet je. Maar die buurman ... De hele dag *I did it my way* op dat kutorgeltje, daar kan geen mens tegen.

En die kerkmuziek in het holst van de nacht, dat was voor mij een vlucht. Muziek van toen ik klein was, heit, die jij altijd speelde. En die we in de kerk hoorden. Zo hard dat je niet meer kon denken. Want juist 's nachts

vloog het me aan, als alles stil is en donker. Niemand begreep dat. Jij en mem ook niet. Altijd onbegrip.

Als ik iets fout deed pakte jij me keihard aan. Maar wanneer nam jij het nou es voor mij op? Is dat ooit gebeurd? Ik moest het altijd alleen opknappen. Weet je, ik snap dat ik de vervanger ben van Luutje. Ik ben vlak na hem geboren en jullie hebben mij zijn naam gegeven. Maar jullie hadden het altijd over hém. Mem ook. Alsof jullie meer om hem gaven dan om mij. Maar hij leefde maar vier maanden en ik leef al meer dan een halve eeuw. En Durkje, die leefde zeven maanden, that's it. Ik was 3, ik kan hem me niet eens voor de geest halen. Voor jou behoort hij tot de vanzelfsprekende werkelijkheid. Maar voor mij niet. Ik snap dat jullie treurden om die dooie jongetjes. Maar jij en mem hadden het áltijd over die jochies en jullie gingen altijd naar het kerkhof. Maar voor mij waren jullie er niet.

Soms denk ik: ik heb geen recht op een plek op deze aarde. Ik ben alleen maar de stand-in van Luutje en verder a worthless piece of crap, omdat ik alles heb verpest. Niks lukte, alles liep in de soep. En die ruzies. Dan kwam Auke weer praten, zogenaamd namens de hele familie, en dan wist ik: ik deug niet, ik maak de familie te schande, ik stel jou teleur, ik kan maar beter dood. Ik deed misschien alsof het me niet boeide, maar ik ging eraan kapot.

Ik wilde heus wel hulp zoeken, maar weet je wat er met je gebeurt als iedereen je afwijst en uitlacht? Daar word je vals van. Dus toen de politie steeds aan de deur kwam vanwege de herrie en die vechtpartijtjes, toen dacht ik ook: bekijk het, dikke piep drie bier. Het deed me geen fuck meer. Waarom zou ik me nog iets van iemand aantrekken? Come on. Ik had het toch altijd gedaan. Wat er ook gebeurde, Luut krijgt toch de schuld.

De buren groetten me niet meer, de buurkinderen liepen met een boog om me heen, bij het *Smulpaleis* mocht ik nog geen kapsalonnetje of berenhap meer bestellen en zelfs op de voetbalclub wilden ze me niet meer zien, terwijl ik daar van kinds af aan kom. Ja, dan ga je innemen. Daar ben ik eerlijk in. Het was een diep dal. Maar de dokter denkt dat ik genezen ben, anders lieten ze me heus niet gaan.

De dokter is een geweldige vent. Ik mag hem. Ook al zei-ie: 'Ja, je bent depressief, maar je durft het niet toe te geven, want je schaamt je ervoor'. Dat leek me dus onzin. Oké, ik was wel es moe en futloos. En af en toe had ik echt wel het end in de bek. Maar ik maakte lange dagen op kantoor, altijd in touw, altijd bereikbaar. En door de werkstress was ik soms een fel mannetje. Dat heeft me genekt, want Fedde trapte me eruit, zijn eigen broertje! Had jij hem dat soms ingefluisterd? Dat zou me niks verbazen. Want Fedde is zo helemaal niet.

Er was meer hoor. Ik was rusteloos, thuis ook. Van binnen was ik leeg. Ik ging steeds meer aan de zuup, want dan voelde ik me nog een beetje oké. Ik liep helemaal vast. Ik voelde me waardeloos over al dat gekloot. Daar kon ik zo ontzettend kwaad om worden. Op mezelf vooral. Maar ook op de hond, op de buurkinderen, op iedereen die voor mijn voeten liep. Iedereen kreeg een hekel aan me, geen wonder. Soms kon ik me niet beheersen en dan moest een geparkeerde auto of een tuinhek het ontgelden. Dat was niet fraai, heit, dat weet ik. Maar het waren ook noodkreten.

Uiteindelijk klopte ik bij de huisarts aan, maar die kon er ook niks mee. Vriendje van Auke en Atje hè, dus die hadden hem op de tennisbaan natuurlijk allang verteld wat een mafkees ik was en dat ik te veel aan de kurk rook en dat het allemaal mijn eigen schuld was.